

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри д.е.н., проф.
Баранова В.Г. _____
« ____ » _____ 2017 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 «Фінанси і кредит»**

за темою:

**Управління витратами підприємства
(на прикладі ТОВ «Одеський портовий
виробничо-перевалочний комплекс»)**

Виконавець:

студентка Фінансово-економічного факультету

Гачик Карина Іванівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

Іоргачова Марія Іванівна

/підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Економічна сутність витрат та їх класифікація.....	5
1.2. Система показників та методика оцінки	10
1.3. Складові політики та сучасні методи управління витратами.....	14
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ОДЕСЬКИЙ ПОРТОВИЙ ВИРОБНИЧОПЕРЕВАЛОЧНИЙ КОМПЛЕКС»	21
2.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ "ОПВК".....	21
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	25
2.3. Аналіз динаміки та структури витрат підприємства.....	35
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ОДЕСЬКИЙ ПОРТОВИЙ ВИРОБНИЧОПЕРЕВАЛОЧНИЙ КОМПЛЕКС»	47
3.1. Стратегічне управління витратами як складова зростання конкурентоспроможності підприємства.....	47
3.2. Шляхи оптимізації системи управління витратами.....	49
ВИСНОВКИ	60
Список використаних джерел	63
Додатки	

ВСТУП

Формування ринкової інфраструктури в Україні тією чи іншою мірою впливає на роботу основних суб'єктів ринкової економіки – підприємства, докорінно змінюючи середовище їхнього функціонування – економічне та правове поле. Управління витратами на підприємстві у період переходу до ринкових відносин є досить актуальним питанням і передбачає підвищення рівня економічної та юридичної самостійності. Першочергове завдання будь-якої підприємницької структури - максимізація прибутку та мінімізація витрат, для виконання якого необхідна чітка та зважена політика управління витратами, яка передбачає шляхи зниження рівня витрат та створення механізмів щодо їх контролю.

Управління витратами є важливим аспектом економічної стійкості, конкурентоспроможності та ефективності виробництва. Вміння планомірно й раціонально керувати ними в періоди погіршення кон'юнктури ринку підвищує шанси його виживання й розвитку. Саме політика управління витратами надає змогу отримати бажаний ефект з мінімальним витрачанням ресурсів підприємства, як фінансових, так і матеріальних.

Тема управління витратами є досить молодого у сфері економічних досліджень. Теорія витрат виробництва згідно якої витрати виробництва (сума витрат на засоби виробництва і оплату праці) розглядаються як основа цінності, а відповідно і ціни товару, бере свій початок у першій половині XIX ст. Першість у вивченні даного питання належить країнам, які на той час були найбільш економічно розвинутими - США, Англії та Німеччині.

Особливістю сьогодення є те, що з моменту проголошення незалежності в Україні, не приділялось відповідної уваги питанням собівартості продукції, формуванню витрат та шляхів їх мінімізації. Це, в свою чергу, призвело до нівелювання існуючих на той час методів планування, обліку та контролю за витратами та не дало достатнього розвитку для подальшого вивчення питання. Але основною проблемою все ж таки залишається ігнорування в практичній діяльності

контролю за витратами. В результаті чого нерідко трапляються випадки збитковості на підприємствах, а часом і банкрутства. Тому й з'являється актуальна потреба у визначенні політики управління витратами, що надасть можливість впровадження її на практиці.

Метою написання випускної роботи є вивчення та обґрунтування теоретичних та практичних засад управління витратами, а також проведення аналізу існуючих витрат на практиці та запропонування напрямків удосконалення обліку, контролю та аналізу в конкретних умовах.

Для досягнення даної мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- визначити економічну сутність витрат в діяльності підприємства та розглянути їх класифікацію;
- розглянути систему показників та методик оцінки управління витратами;
- дослідити формування політики управління витратами на підприємстві;
- визначити організаційно-економічну характеристику ТОВ «Одеський Портовий Виробничоперевалочний Комплекс»;
- проаналізувати структуру та динаміку витрат на ТОВ «Одеський Портовий Виробничоперевалочний Комплекс»;
- дати оцінку ефективності управління витратами на підприємстві;
- сформулювати висновки та запропонувати пропозиції по практичному удосконаленню обліку, контролю та аналізу витрат підприємства.

Предметом дослідження є економічні відносини з приводу формування витрат в усьому їх різноманітті.

Об'єктом дослідження є процес формування витрат та їх управління на підприємстві ТОВ «Одеський Портовий Виробничоперевалочний Комплекс».

При написанні випускної роботи були використані загальнонаукові методи дослідження, аналіз і синтез, аналітичний та економіко-статистичний метод. Інформаційною базою дослідження є навчально-методична література, вітчизняні та зарубіжні теоретичні дослідження, монографії, наукові публікації, методологічні розробки, законодавчі і нормативні акти України по темі випускної роботи та фінансова звітність підприємства за період з 2012 по 2016 рр.

ВИСНОВКИ

Детальний аналіз фінансової діяльності ТОВ «ОПВК» дав змогу зробити конкретні висновки не тільки щодо фінансового становища підприємства, а й розглянути ефективність управління витратами на підприємстві. Серед показників, що впливають на фінансовий результат діяльності підприємства дуже важливою економічною категорією, яка характеризує ефективність використання наявних ресурсів виробництва є саме витрати. Цей показник займає вагомe місце серед показників господарської діяльності та є необхідною умовою існування та повноцінного функціонування будь-якого підприємства. Через постійну та величезну кількість змін у законодавчій базі нашої країни тема витрат постійно потребує вивчення та вдосконалення. Успішне управління потребує детальної класифікації витрат - поділу їх на класи на основі загальних ознак об'єктів витрат і закономірних зв'язків між ними. Тому, пошук нових та більш ефективних підходів до управління діяльністю, а саме до управління витратами та необхідність його удосконалення має таке актуальне значення в господарській діяльності підприємства.

Управління витратами – це динамічний процес, який включає управлінські дії, мета яких полягає у досягненні високого економічного результату діяльності підприємства. Воно не зводиться лише до зниження затрат, а поширюється на всі елементи управління. Одним з найважливіших показників, що характеризує ефективність функціонування підприємства, та дає об'єктивну інформацію про виробничі витрати, є собівартість продукції (товарів, робіт, послуг). Від правильності визначення даного показника залежить достовірність обчислення фінансового результату.

На ТОВ «ОПВК» за останні роки дослідження відбувалося поступове збільшення обсягів чистої виручки від реалізації, що, як наслідок, призвело до збільшення витрат підприємства. Проаналізувавши структуру та склад операційних витрат підприємства у динаміці, варто відмітити про питому вагу амортизаційних відрахувань, що свідчить про значну кількість основних засобів та фондоємність

підприємства. Збільшення рівня інших операційних витрат у 2015-2016 рр. викликано витратами, пов'язаними з курсовими різницями та настанням строку капітального ремонту залізної дорожньої цистерни. Значним є зростання витрат на оплату праці, особливо у 2016 році.

Проаналізувавши такі показники як рентабельність витрат та витрато віддача, можна дійти висновку про поступове збільшення витрато віддачі, тобто підприємство добре впоралось із задачею оптимізації змінних витрат у 2015 і 2016рр., і тим самим забезпечило більше віддачі з одиниці вкладених на змінні витрати коштів.

Рентабельність витрат хоч і зростає за досліджуваний період, але все ж таки має від'ємні значення та свідчить про низьку ефективність управління витратами, оскільки на одиницю вкладених коштів припадає 78 копійок збитку, за наступні два роки показник підвищується і в 2016 році на 1 грн. вкладених коштів припадає 14 копійок прибутку. Ці показники свідчать про позитивну динаміку обсягу операційних витрат підприємства у розрізі останніх років.

Провівши аналіз фінансового стану за аналізований період можна зробити висновок, що ТОВ «ОПВК» є фінансово нестійким, але ми можемо спостерігати позитивні тенденції розвитку у 2016 році та формування чистого прибутку. За досліджуваний роки спостерігалось зниження обсягів реалізації, та відповідно збитковість діяльності особливо у 2014 році, що було викликано в першу чергу економічною кризою в Україні та зменшенням обсягів реалізації на традиційних ринках збуту.

Для оптимізації обсягу операційних витрат підприємства доцільно зменшувати ті статті, які мають найбільшу питому вагу у загальній величині витрат. Мною запропоновані такі заходи щодо оптимізації витрат:

- пошук надійних постачальників з більш низькими цінами та робота з ними на вигідних умовах;
- підвищення продуктивності праці;

- максимальне залучення вільних активів (здача в оренду приміщень, які не використовуються підприємством, що дасть можливість звільнитись від витрат на їх утримання та одержати додатковий дохід, здача в оренду залізничних цистерн);

- постійний контроль за витратами підприємства;

- підвищення ефективності внутрішнього управління витратами на підставі своєчасного та якісно проведеного аналізу;

- мотивація персоналу до більш якісній роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану / Т. В. Безбородова. // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. - №1. – 21с.
2. Борисенко П. А. Управління витратами: навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ / П. А. Борисенко. - Запоріжжя : Кругозір. - 2015. - 238 с. - ISBN 978-966-2602-96-VIII
3. Варчук О. А. Внутрішні та зовнішні фактори та їх вплив на витрати підприємства [Електронний ресурс] / О. А. Варчук // Матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. Internet-конф. «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» – Режим доступу : http://economics.opu.ua/files/science/2014/20.05/s_1/3.pdf
4. Гончаренко І. А. Сутність та класифікація витрат підприємства / І. А. Гончаренко, В. Л. Пластун [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/13E51E9D8F756254870B61765C195052.pdf>.
5. Гордієнко Л. П. Сучасні методи оцінювання рівня витрат незавершеного виробництва як основа ефективного управління підприємством / Л. П. Гордієнко // Агросвіт. - 2015. - № 9. - С. 54-59.
6. Гращенко І. С. Особливості управління витратами на підприємствах сфери послуг / І. С. Гращенко, Я. В. Лісун // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій. - 2011. - № 39. - С. 21-25.
7. Грінченко А.В. Класифікація факторів впливу на витрати підприємства // Теоретичні та прикладні питання економіки. Збірник наукових праць.– К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. – № 27.- С. 392-398.
8. Давидович І. Є. Управління витратами: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 320 с.

9. Дороженко Л. І. Сучасні методи обліку витрат у контексті зарубіжного досвіду / Л. І. Дороженко // Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. - 2014. - № 2. - С. 72-76.
10. Живець А. М. Розвиток методів управління витратами / А.М. Живець // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. – 2014. – № 5 (10). – С. 115-125
11. Жукевич С. М. Управління витратами діяльності в контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства / С. М. Жукевич, Р. В. Фроленко // Інноваційна економіка. - 2015. - № 1. - С. 70-74.
12. Ковтуненко Ю.В. Аналіз структури витрат промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко, А.В. Крисенко, О.В. Амурова // Праці Одеського політехнічного університету. - 2014. - № 2(44).
13. Когут У.І. Критерії класифікації витрат підприємства [Електронний ресурс] / У.І. Когут // Вісник Національного університету “Львівська політехніка” – 2008. – № 624 – Режим доступу: <http://vlp.com.ua/node/1948>
14. Крушельницька О.В. Управління витратами : навч. посібник / О. В. Крушельницька // М-во освіти і науки України, Житомир. держ. технол. унт. Житомир : ЖДТУ. - 2010. - 196 с.
15. Лісовський І. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління витратами промислових підприємств: автореф. дис.: 08.00.04 / І. В. Лісовський - Херсон, 2016. - 21 с.
16. Лойко В. В. Система управління витратами промислового підприємства / В. В. Лойко, Б. О. Журавський // International scientific journal. - 2016. - № 1(2). - С. 59-62.
17. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 504с.
18. Оніщенко О.А. Облік та управління витратами: міжнародний досвід / О.А. Оніщенко // Управління розвитком. - 2012. - №18. - С. 156 – 158

19. Остапенко Т. М. Економічна сутність управління витратами / Т. М. Остапенко // Вісник Сумського державного університету. Сер. : Економіка. - 2013. - № 2.-С. 85-91.
20. П (С)БО № 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 353 зі змінами і доповненнями
21. Паскалова А. Г. Фінансовий контролінг в управлінні витратами підприємств [Текст] : автореф. дис.: 08.00.08 / А. Г. Паскалова - Київ, 2016. - 20 с.
22. Пастернак Я.П. Особливості організації обліку витрат діяльності на підприємствах сфери послуг / Я. П. Пастернак // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2015. - №4. - С. 1017-1021
23. Пелагей Т. Ю. Класифікація факторів впливу на витрати підприємства / Т. Ю. Пелагей // Управління розвитком. - 2013. - № 18. - С. 93-96.
24. Пилипенко, А. А. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань [Текст]: монографія / А. А. Пилипенко, І. П. Дзьобко, О. В. Писарчук; за заг. ред. А. А. Пилипенка. — Х.: ХНЕУ, 2011. — 344 с.
25. Піскунова Н. В. Аналіз витрат виробництва як важлива ланка ефективного управління промислового підприємства [Текст] / Н. В. Піскунова, М.Г. Федорець, К. С. Піскунова // Економічний аналіз : зб. наук. праць, 2013. – Том 13. – С. 357- 364. – ISSN 1993-0259.
26. Погорелов Ю.С. Предпочтение в выборе методов управления затратами/ Ю.С. Погорелов// Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2005 - №2(14). - С. 142-152.
27. Польова Т.В. Аналіз операційних витрат підприємства торгівлі / Т.В. Польова, Н. М. Корецька // Економічні науки. -2014. - №2.- С.35-45.
28. Портер М. Стратегія конкуренції / Майкл Портер; [пер. с англ. А. Олійник, Р. Скільський]. - К.: Основи, 1998. - 390 с.
29. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16"Витрати" наказ Мін. фінансів України від від 31.12.99 р. № 318.

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
30. Пустова І. В. Методи управління витратами в сучасних умовах: ефективність застосування, переваги та недоліки / І. В. Пустова // Інвестиції: практика та досвід. - 2013. - № 11. - С. 39-42.
31. Рижикова Н. І. Управління витратами [Текст] : навч. посіб. / Н. І. Рижикова, О. В. Накісько. - Харків : ХНТУСГ, 2016. - 198 с.
32. Рогатюк О.В. Методи управління витратами на вітчизняних підприємствах / О.В. Рогатюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.rusnauka.com/2_K AND_2011/
33. Ромашко О. М. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції в системі економічної безпеки підприємства / О. М. Ромашко // Вчені записки університету "КРОК". Серія : Економіка. - 2013. - Вип. 33. - С.
34. Рудницька О.М., Біленська Я.Р. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / Рудницька О.М., Біленська Я.А. // Вісник «Логістика», Львів: Вид-во НУ ЛП, 2009. — № 649 — С. 132–138.
35. Сашко О. П. Обліково-інформаційне забезпечення контролінгу витрат підприємства [Текст] : автореф. дис.. канд. екон. наук : 08.00.09 / Сашко О. П.; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів, 2016. - 21 с.
36. Сльозко Т. Методи обліку витрат чи методи управління витратами: проблеми дифініцій / Т. Сльозко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2013. - № 4. - С. 16-21.
37. Смачило В. В. Класифікація факторів впливу на конкурентоспроможність підприємств / В. В. Смачило, І. С. Головка-Марченко // Молодий вчений. - 2015. - № 2(3). - С. 61-65.
38. Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А. Управління витратами підприємства: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 120 с.
39. Хаймьонова Н. С. Облік і контроль за центрами відповідальності в системі управління витратами діяльності підприємства [Текст] : автореф. дис. канд.

екон. наук : 08.00.09 / Хаймьонова Наталія Стефанівна ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. комерц. акад. - Львів, 2016. - 21 с.

40. Чернобай Л.І. Діагностика процесу управління витратами на засадах функціонального підходу: теоретичні аспекти та практичне застосування / Т.М.Мудра, Л.І.Чернобай, Н.Л.Калиновська // Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка», 2011. - № 3 (23). - С.87-91.
41. Шпонька Т. О. Практичний досвід використання методів управління підприємством в умовах динамічності зовнішнього середовища / Т. О. Шпонька, Ю. О. Нікітін // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 3. - С. 248-255.